

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Art. 2. Vtrum voluntas sit tantum finis, an etiam mediorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

ideratum. v. g. Si esset bonum, Si esset licitum; sed absolute, Quia est bonum, vel Licitum. Sicut patet à simili in sensu & intellectu: non enim intelligimus, si esset verum, sed quia verum est.

Pro solutione. Notandum est, actum voluntatis dupliciter posse spectari; Primò, vt est simplex affectus erga aliquod obiectum. Secundò, vt est efficax, vel inefficax; id est, vt habet vim mouendi ad executionem, vel non habet.

Dico Primò, Si actus voluntatis spectetur vt est simplex affectus, non fertur in obiectum sub conditione, sed absolute. Ratio est, Quia non habet esse sub conditione; sed absolute est, vel absolute non est. Si est, debet actu ferri in obiectum; nam tendere in obiectum est actui essenziale. Itaque quod iam existens tendat vel non tendat in obiectum, non pendet ab aliqua conditione. Rursus, si tendit in obiectum, iam obiectum debet absolute habere aliquam rationem boni; nam tribuit actui speciem. Confirmatur; Quia sicuti actus habet aliquam speciem absolute; ita obiectum debet habere aliquam rationem boni absolute. Hinc patet verum esse quod secundo loco docent.

Dico Secundò, Si actus voluntatis spectetur vt est efficax, vel inefficax, sic fertur in obiectum sub conditione. Quod patet experientia: posita enim conditione, actus ille mouet ad executionem; non posita, non mouet. Itaque efficacia non conuenit tali actui, nisi sub conditione. Explico duobus exemplis, Primò, In verbo *Vellem*; vt cum dico, *Vellem tibi dare Canonicatum*; si esses doctus; significo me nunc habere absolutum affectum ad dandum tibi canonicatum, sed non absolute efficacem; qui tamen habet vim causandi affectum efficacem, posita conditione: Tunc enim ex *Vellem*, fieret *Volo efficaciter*. Secundo, In verbo *Volo*; vt, *Volo sis canonicus si es doctus*: vbi, *Volo*, significat affectum simplicem quem habeo ad hoc vt sis canonicus; sed inefficacem, nisi subfit conditio; efficax, si subfit. Est tamen nonnulla differentia inter *Vellem*, & *Volo*; quod *Vellem*, posita conditione immediate causet in creaturis alium affectum, scilicet, *Volo*, qui mouet ad executionem. *Volo* autem, posita conditione, non causat alium affectum, sed immediate mouet ad executionem, vel ponit ipsum effectum. Idem facit, *Vellem*, in Deo; non enim causat alium affectum; sed posita conditione, ipsum *Vellem* fit *Volo*, & parit immediate effectum: Vt cum dico, Deus vellet omnes saluos, si ipsi gratie ipsius cooperarentur: significo Deum habere affectum verum & sincerum erga salutem omnium; hunc tamen affectum non fore efficacem salutis & vite aeternae, nisi posita conditione. Et hoc modo ponitur in Deo proprie voluntas conditionata.

Ex his patet Primò, Quo modo verum sit, affectum voluntatis presentem ferri in obiectum absolute, & quo modo sub conditione: vt simplex enim affectus, fertur absolute; vt efficax, vel inefficax, fertur sub conditione.

Ratio huius diuersitatis est; Quia tendere in obiectum per modum affectus, est conditio realis actui intrinseca, nam tribuit ei speciem; vnde debet illi absolute inesse, si actus sit; neque potest pendere à conditione extrinseca, id est, vt posita conditione conueniat actui; non posita non conueniat, Tendere autem in obiectum tamquam in effectum, seu mouere ad executionem,

non est aliqua conditio intrinseca, sed denominatio extrinseca actus voluntatis; sicut calefacere respectu ignis: vnde potest conuenire actui voluntatis, posita aliqua conditione, absque vlla mutatione illius actus.

Patet Secundò, Verum non esse, nullum dari affectum presentem, qui explicetur per *Vellem*: *Vellem* enim est verbum optandi: qui optat, iam habet aliquem affectum ad id, quod optat. Hic tamen affectus ante conditionem positam est inefficax: posita autem conditione fit efficax sine vlla sui mutatione.

Nec obstat quòd in sensu vel intellectu fortasse non detur actus presentis, qui explicetur simili modo, aut qui tendat sub conditione in obiectum; quia proprium voluntatis est mouere efficaciter ad executionem ex vi presentis affectus. Inuenitur tamen in intellectu aliquid proportionale; vt cum dico; Iudicarem hoc esse honestum vel licitum, nisi Scriptura obstaret: significo enim me habere aliquod presentis iudicium, quo hoc ita videtur simile honesto, vt si Scriptura non obstaret, iudicarem esse absolute honestum.

ARTICVLVS II.

Vtrum voluntas sit tantum finis, an etiam mediorum.

Prima Conclusio, Si voluntas accipiat pro ipsa potentia, fertur in finem, & in media.

Secunda Conclusio, si accipiat pro actu voluntatis, proprie tantummodo voluntas est finis. Probat; quia nomen potentiae accommodatum actui, denotat simplicem actum illius potentiae, scilicet, eum qui tendit in id quod per se est obiectum illius potentiae. Sic intellectus dum accipitur pro actu, significat cognitionem principij per se veri: ergo similiter voluntas accepta pro actu, significat volitionem eius quod per se bonum est: hoc autem est finis: ergo voluntas est tantum finis. Vide reliqua apud D. Thomam.

DVBIVM.

Vtrum omnis actus voluntatis versetur circa finem, vel circa medium?

Caietanus hinc putat Scotum sensisse dari aliquem actum voluntatis neutrum, id est, qui neque sit appetitio finis, neque medij. Sed si quis bene aduertat, longè est alia mens Scoti, vt patet ex 1. sentent. di. 1. q. 3. Solùm enim docet, dari medium inter fruitionem & usum; per fruitionem enim, intelligit amorem vltimi finis; per usum, intelligit volitionem mediorum relatorum in vltimum finem. Inter quae duo reuera datur actus medius, scilicet volitio finis non vltimi, propter suam intrinsecam bonitatem: vt si quis velit reddere depositum, quia id iustum est.

Respondeo itaque, Si loquamur generatim de fine, non datur vllus actus voluntatis neuter, id est, qui neque versetur circa finem, neque circa aliquod medium, ita Caietanus hoc, & alibi.

Probatur Primò, Quia velle aliquid vt finem, est velle illud propter seipsum, seu nõ referendo ad aliud: velle autem medium, est velle propter aliud, non

6
Quomodo
datur actus
voluntatis
conditiona-
tis.

Differentia
inter Vel-
lem & vo-
lo sub con-
ditione.

7
Responso
ad obiectio-
nem.

8

9
Scotus non
ponit voliti-
onem, quia
neque sit
medij neque
finis.

Non datur
actus neu-
ter.

non

ARTICVLVS III.

Virum voluntas eodem actu moueatur in finem, & in id quod est ad finem?

Respondet D. Thomas duabus Conclusionibus.

Prima est, Voluntas potest ferri in finem absolute, ita vt non feratur in media. Ratio est; quia appetitio finis prior est electione mediorum.

Secunda, Voluntas non potest ferri in media, nisi feratur in ipsum finem. Ratio est: quia media, vt talia sunt, non appetuntur nisi propter finem; & consequenter in eis appetitur finis, tamquam ratio volendi illa. Hinc inferitur, Voluntatem eodem motu ferri in finem, vt est ratio volendi media, & in ipsa media; diuerso autem, in finem absolute, & in media.

Vbi Notandum, Voluntatem hic accipi pro ipsa potentia voluntatis, non pro actu, vt vult Caietanus. Queritur enim, an ipsa potentia vno eodemque actu feratur in finem, & in media.

DVBIVM I.

Quomodo voluntas eodem actu feratur in finem & in media, directe an indirecte?

Suppono, Voluntatem dupliciter posse ferri in finem; Primo, Directe & expresse tamquam in obiectum quod appetitur, vt quando quis appetit sanitatem, scientiam &c. propter intrinsecam illorum bonitatem. Secundo, Indirecte & implicite tamquam in rationem appetendi extrinsecam; vt quando quis appetit medicamentum ob sanitatem. Medium quoque dupliciter appeti potest: Primo, directe & formaliter. Secundo, Indirecte & virtute.

His positis, Dico Primo, Voluntas non eodem actu quo fertur directe in finem, fertur etiam directe in media. Similiter non eodem actu quo fertur in media, fertur etiam directe in finem, vt in obiectum quod. Docet hoc Gregor. in 1. d. 1. q. 1. a. 2. Neque D. Thomas id negat.

Probatur Primo, Volitio finis est causa volitionis mediorum: atqui idem non est causa sui ipsius: ergo volitio finis non est volitio mediorum. Maior probatur; quia velle medicinam propter sanitatem, est velle illam ob sanitatem volitam; quod nihil est aliud, quam affectum sanitatis esse causam cur velis medicinam. Quo fit, vt volitio finis semper praecedat appetitionem mediorum; vel tempore, vel saltem ordine naturae.

Secundo probatur, Quia ita se habet volitio finis & mediorum in voluntate, sicut cognitio conclusionum & principiorum sc habent in intellectu: sed haec cognitiones sunt distinctae: ergo & illae appetitiones sunt distinctae.

Tertio, probatur allata ratione a priori; Iste appetitiones habent diuersa obiecta, alterius enim obiectum est finis, alterius medium: atqui diuersa obiecta faciunt, vt actus non solum numero, sed etiam sint specie diuersi.

Dices,

non propter se. Atqui propter se, & propter aliud opponuntur contradictorie respectu obiecti voliti: nam, propter aliud, includit negationem eius quod propter se, & contra: ergo fieri nequit, vt aliquid sit volitum neutrum; id est, neque per modum finis, neque per modum medij.

Probatur Secundo, Voluntas nihil potest velle nisi sub ratione boni; vt art. 1. Atqui omne bonum vel est per se bonum, vel dicitur bonum propter aliud: ergo quidquid voluntas vult, vult vel vt per se bonum; & sic vult illud tamquam finem; vel vult illud vt bonum propter aliud; & sic vult tamquam medium: ergo non datur actus neuter.

Dices Primo, Saepè volumus aliquid simplici affectu complacentiae absque consideratione mediorum ad hoc vtilium; vt quando quis optat impossibilia, vt esse Rex, esse Angelus, esse Deus. Atqui tunc non volumus aliquid tamquam medium, vt per se constat; neque etiam tamquam finem, quia nihil est volitum in tantum finis, nisi id moueat voluntatem ad appetitionem mediorum: ergo talis volitio est neutra.

Respondeo, ralem volitionem esse appetitionem finis; quia est affectus ad bonum per se amabile: bonum autem per se amabile, habet rationem finis in actu primo; quamuis non exerceat vim & causalitatem finis in actu secundo; vt supra q. 1. dictum est.

Dices Secundo; Voluntas potest alicui rei affici absolute, quatenus bona est, non considerando an per se bona sit, an solum propter aliud: ergo potest aliquid velle, quod tamen non velit vt finem vel medium. Consequentia patet. Antecedens probatur; Nam ratio boni abstrahit a bono per se, & propter aliud.

Respondeo, fieri non posse vt voluntas sic alicui rei afficiatur: dum enim aliquid iudicatur esse bonum, semper ita iudicatur; vel quia illud in se bonum videtur, vel quia videtur vtile ad aliud, quod in seipso bonum putatur. Idque patet, siue quis appetat bonum in genere, v.g. bene esse, (hoc enim apprehendit tamquam per se bonum) siue appetat aliquod bonum particulare, vt honores, diuitias, voluptates. Et ratio est; quia affectus erga rem aliquam oritur vel ex consideratione bonitatis, quae illi rei inesse videtur, & sic est appetitio finis: vel oritur ex consideratione bonitatis, quae alteri inesse videtur; ad quam illa putatur vtilis; & sic est appetitio medij.

Ad probationem antecedentis, Respondeo, rationem boni non posse abstrahi a bono per se, & a bono propter aliud; quia eadem numero bonitas est ob quam diligitur finis, & ob quam diligitur medium: bonitas enim finis non solum est causa, cur finis diligatur, cui illa bonitas inest; sed etiam cur diligantur media, quibus ipsa inest, vt patet exemplis: bonitas enim sanitatis, est causa cur ipsa sanitas ametur, & medicina ametur. Bonitas vitae, est causa cur & ipsa ametur, & labores huius vitae, & poenitentia.

IO
Solutio
volitionis

Ratio boni
non potest
abstrahi a
bono per se
& propter
aliud: quia
ab eadem
numero
bonitate
pondet.

Voluntas
non eodem
actu ferri in
finem &
directe in
media.

Quid sit
ferri in finem
non directe
&c.

Voluntas
non eodem
actu ferri in
finem &
directe in
media.